

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI LAP.

Megjelenik a szorgalmi időben minden szombaton.	Szerkesztő és laptulajdonos: Dr. KOMLÓSSY FERENCZ.	Hirdetéseket felvesz <i>Magyarország</i> részére a kiadóhivatal. — <i>Ausztria és külföld részére</i> kizárólag Friedl Hubert (Bécs, Matzleindorferstr. 7.) Egy 4 hasábos petítor 5 kr. Pályázatok sora 10 kr. — Bélyeg 30 kr.
Előfizetési ár: Egész évre 4 frt Negyed évre 1 frt Fél évre . . 2 frt Egyes szám 10 kr.	Főmunkatárs: Zelliger Vilmos.	
	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI. Ersek-utoza 2. sz.	

TARTALOM: A munka kezdetén. Dr. Gyürky Ödön. — A tanítói nyugdíjtörvény revízió törvényjavaslatának rövid méltatása. Bertalan Vincze. — Az »Érsekújvári róm. k. népnevelők egyesületének« közgyűlése. Sp. — T á r c z a: Iskolába. Cenner Lajos. — Irodalom és művészet. — Vegyesek. — Tájékoztató. — Hirdetések.

A munka kezdetén.

(Az egyetemes kath. tanítógyűlés érdekében.)

A kath. tanítók augusztus 21-ikén megtartott értekezlete egy nagy jelentőségű eszmét hozott a felszínre, egy fontos és kihatásaiban, következményeiben nagy reményekre jogosító tervet fogadott el, hogy t. i. a kath. tanítók a jövő évben egy *egyetemes kath. tanítógyűlést* tartsanak.

Mindaz, ki ismeri tanügyünk jelenlegi helyzetét, hiányait, orvoslást igénylő sebeit, meg fogja érteni, el fogja ismerni ennek a tervnek — egy országos kath. tanítógyűlésnek — nemcsak fontosságát, hanem égető szükségességét is.

Hiszen napról-napra látjuk, és az érező szív mély fájdalommal szemléljük, hogy mennyi bajokkal küzdök kath. nevelésügyünk, mily hiányai vannak, mennyi égető kérdései, nyílt és eltitkolt sebeit, megoldandó feladatai, melyek halogatása egykor keservesen fogja megboszulni magát. Hogy kath. tanügyünk terén is mennyire szükséges volna az élénkebb és elevenebb életre a fejlődés és haladás minden oldalú érvényesítésére. Hogy abban a minden téren megindult szellemi versenyben, a haladás, a fejlődés azon nagy munkájában, mely körülöttünk minden oldalon oly óriási mérvekben megindult, nekünk is részt kell vennünk, nekünk is helyet kell foglalnunk, hacsak egészen elmaradni nem akarunk s mint valami lakatlan, pusztasziget a tenger morajló habjai közepén a hullámoktól egészen körülzáróztatni magunkat nem engedjük.

Mert hát, aki nem halad, az hátra is marad. Régi, de igaz mondás biz ez!

Mi pedig, valljuk be őszintén, szívünkre téve kezünket, hogy sokban, de nagyon sokban nem haladtunk, és épen ezért sokban, de nagyon sokban hátra maradtunk már idáig is. Új revíziót igénylenek népiskoláink tantervei, különösen az osztatlan népiskolákat illetően; új intézkedésekre volna szükségünk a magyar nyelv oktatására nézve, különösen a nem-magyar ajkú népiskolákban. Gondolkodni kellene már egyszer a vallás-erkölcsi nevelés mélyebbé, intenzívebbé s ezzel együtt

eredményesebbé való tételéről is, hiszen sajnos, hogy kath. népiskoláink ellen még ezen a téren is, mely azoknak első és sajátlagos feladata volna, nem egy, de számtalan panasz emelhető. Noha az utolsó népiskolai törvény megalkotásától több mint husz esztendő választ is már el, még mindig hiányosak, még mindig rendezetlenek népiskoláink tankönyvei. Kath. tanító-képzésünk sok tekintetben bátran botrányosnak mondható. Kath. tanítóink anyagi helyzete, nyugdíjügye, árváinak jövője még mindig rendezetlen, a kath. tanítók állása szemben az Eötvös-alappal s más országos kérdésekkel még mindig határozatlan stb.

Ime, csak néhány rövid sorban, egy rövidke áttekintésben is mennyi megoldandó kérdés, mennyi javításra, mennyi orvoslásra váró kóros állapot. Szomorú dolog, hogy idáig jutottunk, de még szomorúbb volna, ha az orvoslásnak, a javulásnak szükségét nem is éreznék. Hála Isten azonban — és ezt a legnagyobb örömmel a kath. tanítók dicséretére mondjuk — hogy a haladásnak, a javításnak szükségét kath. tanítóink is egyformán érzik, amint érezték azok, kik az előbb említett értekezletre megjelenve, egy kath. tanítógyűlésnek eszméjét elvben elfogadták és annak megtartását kimondották.

Mert hát, bár kétségtelen és bizonyításra nem szoruló dolog, hogy ezeken a bajokon segíteni többféle úton és módon lenne lehetséges; az is kétségtelen, hogy különösen szemben a jelenlegi állapotokkal, legtöbbet tehetünk, legtöbbet érhetünk el a kath. tanítógyűlések megtartása által. Hogy úgy ezeken a hiányokon segíteni, ezeket a bajokat orvosolni, a kath. tanügyet a haladás, a fejlődés útjára vezetni, valamint a kath. tanítókat is az élet, a tevékenység, a mozgás mezejére vezérelni a legjobb és legcélravezetőbb eszköz a kath. tanítók egyesítése, a kath. tanítók tömörítése, a kath. tanító-gyűlések megtartása. Ha tanítóink egy erős phalankszszá egyesülve, közösen beszélnek meg panaszait, közösen jelölik meg azokat az utakat és módokat, melyeken ezek a bajok megszüntethetők és orvosolhatók, akkor biztosra vehetik, hogy szavuk el fog jutni odáig is, hon-

nét ezek megvalósítását első sorban kell várni és reményleni.

Élénk örömmel, a lelkesedés egész melegével üdvözölhetjük tehát a kath. tanítógyűlés eszméjét. Ez azonban még nem elégséges. Hogy ezt az eszmét meg is valósíthassuk, hogy ezt a nagyfontosságú tervet a kivitelhez is eljuthassuk, munkára, kitartó, lankadni nem tudó serény munkára van szükségünk.

A közmondás azt tartja: minden kezdet nehéz. Igen, nehéz, de nem lehetetlen.

Az erős akarat, a férfias bátorság, az ernyedetlen szorgalom előtt nincs semmi lehetetlenség. A munka legyőzi az akadályokat, elhengeríti, összezúzza az útban fekvő köveket, a jóakarát, a kölcsönös bizalom, a szeretet, és amire szintén szükségünk van, a lelkesedés simává, egyenletessé teszi a pályát, melyen megindultunk.

Fogjunk tehát hozzá a munkához azonnal.

Egy rövid év, nem hosszú idő, az előkészületek megtételére, a dolgok megbeszélésére, a tárgyak kiválasztására stb. Kezdjük hozzá idejünkön. Kezdj buzgón és sokra menél, mondja a költő. Az ősz ugyanis a munka ideje. Most lesznek a kath. tanítóegyletek őszi gyűlései. Beszéljék meg ezeken a kath. tanítók az egyetemes kath. tanítógyűlés fontos ügyét. Beszéljék meg a gyűlésre kitűzendő tárgyakat és kérdéseket, melyeket első sorban tartanak szükségesnek. Bizzanak meg már most előadókat, kik ezekben az ügyekben a tavaszi gyűléseken már konkrét javaslatokkal állhatnak elő, s minderről értesítsék a központi bizottságot is.

Szeretet és kölcsönös bizalom, őszinte lelkesedés a kath. nevelésügy nagyfontosságú érdekei

iránt fogják legyőzni csak a feltékenységet, a személyes melléktekinteteket, a kicsinyes magánérdekeket.

A tétlenség, a nyugalom — a halál. A tevékenység, a munka, a mozgás — az élet. Ne akarjunk elevenen halottak lenni. Ne temessük el magunkat, ha még egy szép, egy dicsőségben, eredményekben gazdag élet van előttünk.

Előre, munkára föl!

Dr. Gyürky Ödön.

A tanítói nyugdíjtörvény revízió törvényjavaslatának rövid méltatása.

(Felolvasatott a Tapolca és Balaton-Füred esperességi kerületek egyesült róm. kath. tanító-egylete f. évi augusztus hó 26-án tartott közgyűlésén).

Magyarország tanítókarja egy szomorú tapasztalattal lett gazdagabb akkor, midőn a kultuszminiszterium a tanítók nyugdíja revíziójának és javadalmazásának 300 frtig való kiegészítésére törvényjavaslatot dolgoztatott ki, hogy azt már az őszi országgyűlés folyamán a ház asztalára tevén, törvénytényé emeltesse.

Megrendül az a szegény tanító szíve, midőn a törvényjavaslatot olvasván, kézzel fogható bizonyosságot talál arra, hogy az állam közegei által a tanítót politikai határon kívüli páriává degradálja akkor, midőn 1-ször féltett kincséhez, mely tulajdonát képezi, jogtalanul hozzá nyúl. 2-szor a tanítói állást minden autoritásától megfosztja, 40 évig szolgálni kötelezett állami rabnak tekintven a tanítót. 3-szor megfelejtkezik az irgalmasság cselekedeteiről s ellentétben ezzel, az égbe kiáltó négy

TÁRCZA.

Iskolába!

Vége a gondtalan játékidőnek, vége pillangókergetésnek, naphosszant futkosásnak, kedves lábatlankodásnak otthon — hat éves a fiú, hat éves. Ha a szülőnek magának eszébe nem jutna is, hogy itt az ideje az a-b-abnak, ott a kérlelhetlen törvény, mely amint a hadkötelesség idején eljön a legényekért, megköveteli, hogy ennek a kisebb hadkötelességnek idején a legények maguk odajőjjenek a glédába beállni.

Az olyan gyerekekkel, a kinek egynéhány testvére már elkoptatott egy pár iskolapadot, kevesebb a baj. Mondhatnánk semmi. Mert a csöppség már négy-öt esztendőskorában még meg is kívánja az iskolát, mert hát ő is akar lenni *valami*. Sőt ebben a korban képzelete szárnyain átrepüli az iskolákat s azonnal az életpályák közt válogat, ilyenformán: ha huszárokat lát, akik kardcsörtelve, csákósan, lobogóval, csinadrattával bejárák az utczákat — huszár lesz; mikor a nagyvárosi kis gyerek a szemetes kocsiszt csöngetni hallja, irigyli a sorsát, aki egész nap csöngettyűvel játszalik — szemetes kocsis lesz — ha papot

lát, aki előtt az emberek leveszik a kalapjukat s aki olyan cifra, aranyos ruhákat hord a templomban — pap lesz; mikor pedig a kéményseprőt látja, hogy bújik, mázskál háztetőkön, kéményeken — kéményseprő lesz. Én még jól emlékszem, hogy négy-öt éves koromban egyre azt hajtogattam, hogy vagy Nagy-Körösön favágó leszek, vagy Magyar-Óvárrott pap. — Mikor aztán testvéreimtől megtudja, hogy ki volt az a bizonyos Balázs és hogy az már régen meghalt, tehát hogy manapság nem lehet olyan »hű! bele Balázs« még favágónak se lenni, — akkor megelégszik, ha felviszi a komoly élet legeslegelső rangfokozatáig, az elsőiskolás fiú minőségig. Hogy a *legalsótól* a *legelső* fokozatig milyen töméntelen garádics van, azt később amúgy is megtanulja. Meg bizony az iskolában is, az életben is. Mikor tehát az ilyen »testvértulajdonos« hat éves lesz, egyéb baj nincs vele, mint az okmányok beszerzése. Most sehogysen boldoguló, de remélhetőleg boldogulandó miniszterünk kijelentette ugyan, hogy a »papirkorszak« elmúlt, de bizony azért a diósgyőri gyárnak nincs mitől tartani. Egy hat esztendősk gyerek iskolába iratásához nem kell sok papíros, *csak* születési igazolvány, himlőoltási bizonyítvány, szegénységi bizonyítvány (gyakran), felvételi *czédula*, beiratási nyugtatvány, s egynéhány anya- és még

bűnök egyikét tartja jelszavául, mely így szól: »az árvák és özvegyek nyomorgatása.«

Vérző seb ez a nemzet alapvető munkásainak nemesen dobogó szívében!

Soha a tanító szíve oly fájdalmat nem érzett, viszontagságos küzdelme soha annyi szemrehányó keserű könnyet nem sajtolt ki szeméből, mint most, midőn szorgalmának, munkásságának és elért eredményeinek személyi jutalmát egy törvényjavaslattal látja betetőzve, mely a helyett, hogy becsúgyát, törekvő szellemét és akaraterélyét megkétszerezíteni volna hivatva: lankasztja őt, mint a hosszan tartó égető nyári szárazság a viruló növényzetet.

Gönczy és társai nagyszerű, egekig magasztalt hivatáskörnek tartják a tanítói hivatalt, de ugyanakkor az abban mozgó egyént a tanítót büszke önhittséggel telt szerénytelen embernek mondják, midőn, mint tavaly nem átalotta, az őt üdvözlő s magas pártfogását kérő küldöttségnek azt felelni, hogy kissé több szerénységet ajánl a tanítói karnak, Elpirultam e szavak olvasásán, de vigasztalt a tudat, hogy e kijelentéssel önönmagát helyezte e diestelen polczra akkor, midőn következtelenségében nem látta be, hogy: hisz ő is egykor ama szerénytelenségnek jutalmául, miszerint hivatkozott munkásságára, kapta meg tanácsosi illetve államtitkári rangját s legutóbb (nem irigységből mondom, a tanító hivatásánál fogva nem lehet az) busás nyugdíjaztatását.

De miért újítom fel a multat? Nem habozom kimondani azért, mert Gönczy ő nagyságának reánk illetve szerénységünkre vonatkozó szavai árnyként vetették magukat előre a most elkészített, de régen kérelmezett nyugdíjunk revisiója.

nem tudom hány másféle könyvbe való bejegyzetés. Azokat a különféle bizonyítványokat pedig nem egy helyen adják. Az állam jól gondoskodik polgáraitól — egyiket a másikkal segíti ki. Pl.: beiratáskor elkoptattat az emberekkel két-két pár cipőt, hogy javítson a eszismadiák sorsán. De van akárhány, aki kijátszsa az államot és — mezitláb jár. Én mindig ferde szemmel nézem, ha beiratáskor cipő van a gyerek lábán — ez évközben bizonyosan naturbőr lábbelit fog hordani.

De ez még semmi. Az ilyen gyereknél csak az *után*-járással van baj. De mikor az elsőszülött éri el a múzsálatogatás idejét, akkor több dolgot okoz ennél a *vele* járás. Tapasztalás szerint az első osztályoknál rendszerint egy pár hónap bele telik, míg a gyerekek pontos iskolába jövéshez szoknak. Nem akarózik neki eljánni oda, ahol nem lehet kényre-kedvre ugrálni, kiabálni, ahol a pillangót legfeljebb falra festve látja s az ökröt, lovat, szamarat csak *hallja* — a tanítótól.

Kivált a legelő nap okoz fejfájást. A bizonytalanság, az ismeretlentől való félelem, a gondtalan játszáshoz való ragaszkodás visszatartja lábait. De leginkább az a körülmény, hogy szüleitől el kell válnia, ha csak néhány órára is, és hogy idegenek közé kerül. Mindez együtt véve aztán éppen elég arra, hogy magától el ne induljon

Előttünk van a revisió, hasonlítván a tálhoz, mely külsőleg fényes, tán porcelánból, sőt mi több, ezüstből vagy aranyból való, de (bocsánat a keményebb kifejezésért) tartalma épenséggel nem étvágy gerjesztő.

Kötelességem sugallja a nyugdíj revisiót, így a mint most törvényjavaslatilag előttünk áll, kellő értékére leszállítani s arról egyet-mást, egyéni nézetemet véve alapul, a m. t. közgyűlés előtt ama reményben elmondani, miszerint az egész teljében önök gondolataiban visszhangra találand.

Az első kérdés az, minő szándékkal alapított a nyugdíjalap? Szerintem kizárólag azért, ama szándékkal, hogy annak tagjai elhalálózásával özvegyeik és árváik, munkaképtelenségek esetén s maguk a tagok a pályán töltött évek arányaihoz mérten megélhetést biztosító nyugdíj élvezhessenek.

Ezen alap pedig létesült, 1-ször: a tagok személyi kötelezettségéből minek folytán törvényileg köteleztetett minden tanító bizonyos évi járulék lefizetésével tagja lenni; 2-szor a községek e nemű kötelezettségéből, miszerint, mint iskolafenttartók, a tanítók számarányaihoz mérten bizonyos összeggel járultak évente az alaphoz; végre 3-szor: az állam által felajánlott — ugy tudom — 150,000 frtból. Nézzük már most az alapok származását behatóbban.

A két első határozottan jogi személy. Az első mert önszegély, a második pedig mivel a megváltási összeg nem adó után, hanem a községek magán vagyonából fedeztetik, eltérve ama gyakorlattól, melyre a megyei tisztviselők nyugdíj alapja van fektetve. Az állam által felajánlott összeg

az iskolába. Egy pár hétig kísérgetni kelljen őt vele kelljen járni az iskolába valakinek hazulról, mert bizony visszaszökik a nebuló. Vagy ha nem is vissza — nem mer — hát el; ez pedig még rosszabb. Így tart ez addig, míg lassan-lassan belátja az ő hat esztendő eszével, hogy jó ám, ha az ember el tudja olvasni a levelet, amit kap, meg az ujságot. Addigra azt is megtanulja, hogy még sem emberevő az a szakállas bácsi, aki olyan szépen beszél ő hozzájuk. Hanem talán inkább valami nagyon jó bácsi lehet az; milyen szép versket tud mondani! szinte kedvet kap az »ember« a megtanulásukra. Nem kell attól félni.

Mikor aztán ezt belátja a gyerek, akkor következik az ellenkező baj. Most aztán azon a sor, azt megértetni vele, hogy ha nem is kell a tanító úrtól *félni*, de bizony még is jó lesz egy kicsikét tartani tőle; mert ha ő nem is emberevő, de még is bácsi, tanító úr és nem pajtás.

Azért olyan nehéz dolog első osztályos tanítónak lenni. Azt a középutat eltalálni — hogy a gyermek ne féljen és mégis féljen — nagyon nehéz. Azért első osztályokba lelkes, tapasztalt és kitartó tanítóknak kellene lenniök. Ahol pedig osztatlan az iskola, főgondot fordítson a tanító az első iskolásokra, kivált az év elején.

Cemner Lajos.

pedig adomány s mint ilyen a személyi jogról lomondva beolvad az adományozott jogi személy keretébe; mégis épenléte törvényesen biztosítva van.

Tekintve pedig azt, hogy az iskolák jellege folytán magánvagyonból személyes kötelezettségek alapján létesült: mi természetesebb, hogy ezen alap nem a szószeros értelemben vett állam, hanem országos intézmény, országos nyugdíjforrás, törvényesen szentesített jogi személy.

Midőn Trefort Molnár Aladárnak e művét megtestesítette, távolról sem gondolt arra, hogy az egykor megszaporodva más célra fordítottassék, mert egész inteniója abban kulminált, miszerint az idővel megszaporodván a tőke kamatai s a személyes évi tagdíjak enyhítsék a nyugdíjazottak sorsát s így biztosabb megélhetési alapot teremthessen elő a nélkül, hogy az állam pénztárát, bármivel is terhelné.

S most midőn annyira felhalmozódott a nyugdíjalap, hogy jövedelmének kiaknázása kérdésessé vált, fogja magát a kultuszminiszterium, az egyedüli cél ellenében oly revisiót készített egy törvényjavaslattal, mely már alapjában véve elítélendő.

Elítélendő; 1-ször: Mert a szolgálati évek tartamát véve alapul, azok az intéző, keményebb kifejezéssel élve, a revisiót csak úgy felületesen gyártó urak még most sem tudják jól felfogni, hogy a tanítói életben a nyugdíj képességtől számított 40 évig tartó szolgálat tényleg fehér holló, mit bizonyít az ifjú tanítók generációjának korai elhunyna. Azután 40 évi szolgálat után az a tanító, ki már akkor legkevesebb 60 éves, mi tagadás benne csak egy-két évig élvezheti nyugdíját; mert testi szervezetét, különösen tüdejét megöli a folytonos munka s így a rengeteg beszéd s az el nem kerülhető indulatok vajmi nagyon siettetik halálát. Igaz, a 60 éves kor nem az úgynevezett sír széle, de higycik meg a tanítóra nézve a sír közepe, melyen rövid idő multán megteszi végső utját a koporsó lakója, a küzdelmek viharában megöszült tanító. Már pedig, ha valaki, úgy a nemzet testében a tanító az, kinek 30 évi szolgálatával meg kell elégedni az államnak. Meg kell elégedni! mert míg egyrésztől munkásságával jól megérdemelt nyugdíjra érdemes, meg kell elégedni! mert másrésztől a tanító 50 éven felüli kora magas kor az iskolában, szellemi ereje nem rugékony mint egykor, midőn hivatását szeretettel átkarolt akaraterővel teljesítte.

2-ször: Tyranni eljárása az államnak a tanítók családjával szemben azon nagy erkölcsi szegénységet bizonyító akarata, hogy az özvegy továbbra is 84 frtos nyomorult összegben tengődjék akkor, midőn férje, férjének kartársai s a községek, idők lezajlása folytán oly alapot teremtettek elő, mely biztosítja a tanító özvegyének, árváinak megélhetését.

Szomorú való, hogy az, ki testét-lelkét, életét áldozza fel, hogy az állam vallásos, becsületes polgárokat kaphasson, az az ember abban találja keserű jutalmát, hogy egykor munkája közben kiülvén idő előtt az elők soraiból, özvegye *koldusbotot kap, árvája . . . ?* — Félre e sötét képpel,

mert nekem, és úgyszem szeretett kartársaimnak is az a szíve van, mely az eshetőséges jövő képen sebezve érezvén magát, könnyeket facsar arczára a fájdalom, s két kezébe rejtve azt, igazán gyermekként könyezik.

3-szor: Elítélendő, mert a felhalmozódott nyugdíj-alapból a 300 frttal nem bíró tanítók auctualis fizetésének pótlására az alap semmi esetben, semmi nevezendő néven nem competens s ha mégis jogtalanul, törvényhozásilag e módosítás keresztül vitetik úgy az állam s annak közegei fájdalomra esik kimondani, nem bir helyes fogalommal, az enyém és tied fogalmairól. Ez esetben, az alappal szemben elkövetett eljárás kvalifikálhatlan, mert ménlóra jut 150,000 forint, de a haza tengődő napszámosaira nem, mert van alapjuk, melyből fedezhetik fizetésöket. Itt azután igazán felkiálthatunk: O tempora! O mores! Megérjük még azt az időt, midőn fizetésünket önönmagunk vagyonából fogjuk kiszolgáltatni, mert az állampénztárából nem telik, miután a jövő század nagyságainak előteremtése ménkultust fejleszt 150,000 frtos ménlovakkal. Ne vegyék rossz néven tőlem e keserű ironiát, hisz a cinizmus netovábbja hatotta át egész valómat, midőn az atyáskodó revisió és 150,000 forintos ménló közti párhuzamot fedeztem fel a művelődés és a lótenyésztés organumai között.

Végre azonban látszólag helyre ütni véli a revisió törvényjavaslata, midőn kilátást nyit arra nézve, hogy minden tanítónak módot nyújt 600 frtos nyugdíj élvezetére és az évi tagsági díjat 2 frtban állapítja meg. Vegyük csak kissé jobban szemügyre a trójai falovat.

Magyarországnak vajjon hány tanulója van, kinek tanítói (a kántorit nem számítom, ez nem ide tartozik) fizetése megüti a 300 forintot. Tudtommal felének sem. Minden tanítóra 100 forint pótlást számítva, 12 ezer tanító után a pótlék 120 ezer forintra rúg, az évi ténylegesen kibocsátott nyugdíj az alap kezelési költségeivel, úgy hiszem 84 ezer forint. Summa summarum ezen két összeg kitesz 204,000 forintot. Kérdem én, ha idővel a tanítók 2 forintos tagdíjjal vagy ennek csekély felemelésével 600 forintig lesznek biztosítva a nyugdíjról, vajjon meg fog felelni kötelezettségeknek e roppant kiadással szemben az alap jövedelme? Kétlem. És itt előtérbe lép az az árny, melytől félek, miszerint a törvényjavaslat elfogadása után egyesek felvétele a 600 forintos nyugdíjra csak hely üresedése után fog valósulni. No hiszen! szépen leszünk mi akkor falusi tanítók, kiknek csak *reményei* lehetnek a 600 forintos nyugdíjra, különben pedig ott leszünk, hol ma vagyunk.

Azután micsoda felfordult állapot lesz az, hogy kinek-kinek kénye kedvére bizassék a magasabb nyugdíj-igény. Úgy látszik itt számítottak a tanítók szegénységére, kik szegénységök miatt ugysem lennének arra igényesekké; de igen ám, akkor csak is a boldogabb napokat élő úgynevezett gazdag tanítók volnának részesei e magasabb nyugdíj-igénynek? Boldog Isten! hisz akkor a tanítói pálya a javadalmazás és a magánvagyon után klasszifi-

kálódnék! Hol van itt a tanítói pálya egyenrangúsítása? Hol a munka, hol a betöltött szolgálati évek arányainak száma? Vagy ez nem számít? Ugy a revisiót gyártó urak nem gondoltak a tanítók éles látásával, kik e rózsás szemüvegen át hamar meglátták a keserű valót, a zord hideg tél fagyát, mely dermeszt és nem melegít.

Arra sem számítottak, hogy ha Magyarország tanítói egytől-egyig előjegyzik magukat a 600 forintos nyugdíjra, akkor az a rengeteg 300 forintos tanító miért szolgálna tovább mint 20 évig, midőn nyugdíjaztatása esetén ekkor már tényleg munka nélkül is 300 forint a fizetés. Vagy szolgál tovább még 10 évig s lesz 450 forint a nyugdíj s így a szolgálati évek száma lesz 20–30 év. Holott mi nem sokkal többet kívánunk, s hogy ez biztosabb alapon nyughassék, a tagdíjak leszállítását sem kívánjuk.

Adja Isten, a miért tollat fogtam, a jó ügy jutalma az legyen, hogy a tanítókkal szemben figyelmesebb kor kövesse a jelent.

Bertalan Vincze.

Az „Érsekujvári róm. k. népnevelők egyesületének“ közgyűlése.

Az »Érsekujvári róm. kath. népnevelők egyesülete« szeptember 4-én tartotta rendes évi közgyűlését, a róm kath. fiú-népiskola helyiségében. — A vidékről szép számmal jelentek meg az egyesület tagjai, csak az érsekujvári tanítók közül tettek többen távol maradásukkal.

A gyűlést megelőzőleg szent mise volt a plébánia templomban.

Fábián János tiszteletbeli elnök nyitotta meg a gyűlést, kitartó munkásságra buzdítva az egyesület tagjait.

Galgóczy Lukács, az egyesület elnöke, elnöki beszámoló beszédében olyan dolgot említett, amiért Szentgyörgyi őt interpellálta, mire az elnök a felvilágosítást megtagadta és az elnökségről nyomban lemondott, s a termet elhagyta. A gyűlés további folyamán a tiszteletbeli elnök, Fábián János elnökölt.

Az egyesület tagjai között az a hír volt elterjedve, hogy a vágsellyei kör az egyesületből kilépni szándékozik, a kételyt azonban teljesen eloszlatta ama kör jegyzőkönyvének felolvasása. — Felolvastatott az úrményi kör jegyzőkönyve is.

A pénztárnok számadása és a pénztár megvizsgálása után, mely a legnagyobb rendben találtatott, három tagú bizottság választatott a könyvtár átadására, ami eddig a volt könyvtárnok elhalálása következtében elmaradt.

Következett volna a »beérkezett« pályamunkák felolvasása, mi azonban elmaradt azon egyszerű oknál fogva, hogy egy pályamunka sem érkezett be. Ennek oka pedig a pályatétel szerencsétlen megválasztásában keresendő, kitézetett ugyanis: »Öröm és ürm« tétel. Egy néptanító az örömről melyből tövises pályáján oly kevés jut, vajmi ke-

veset írhatott volna, hacsak nem arról, mit az önértzet nyújt nehéz kötelességének teljesítésében; és az ürm?! az kijut bőven, de minek azt szelölöztetni. Ha valaki részvételt van a néptanítók sorsa iránt, az megérthet abból mindent, ha egy néptanító azt mondja, 300 frtom van egy évre, ebből kell családommal megélnem, s még e nyomorult 300 friot sem kapom rendesen. S ha írt volna is valaki az örömről egy önértzes értekezést, talán azoknaknak tetszett volna legkevésbé, akiknek az szánva lett volna.

A jelen közgyűlésen is tüzetett ki egy olyan tétel, melynek a kör működésében nincs értelme, értem, az alakulandó szakosztályok számára irandó terveket.

Minek az egyesület erőit szétforgácsolni? Mire valók az egyes szakosztályok? A néptanítóknak nincsenek szaktantárgyai, a néptanítóknak mindent, mi szakjukba vág, egyformán, jól kell tudniok, egyik tárgyat a másiknál jobban ismernie nem szükséges. Minden szaknak nem lehet, ezt nem engedni a tagok szétszórtsága, sem elfoglaltságuk. — A körnek egységes működésre van szüksége, a pályatételeket pedig a paedagógia köréből kell venni, s azt úgy megválasztani, hogy arra a legfiatalabbak is pályázhassanak.

A hit és erkölestani előadást Brühl József úrményi plébános úr helyett Fábián János tiszt. elnök úr tartotta meg, ugyan ő tartott próba-előadást a számtanból is, az olvasás összekapcsolásával, mi nem állott egyébből, mint a betűk összedadásából stb.

Az idítványok tétele után következett az elnök s alelnök választás.

Megválasztattak titkos szavazás útján alelnökök: nsgos Fábián János úr, alelnökök: Szentgyörgyi Ferencz úr. Mit az egyesület tagjai lelkes éljenzéssel fogadtak. A többi tisztviselők megmaradtak.

Ezzel a gyűlés véget ért. Sp. (É. L).

Irodalom és művészet.

— A magyar alkotmánytan és jogi ismeretek kézikönyve. Polgári és elemi tanítóképezdek növendékei és tanítók számára. III-ik javított és teljesen átdolgozott kiadás. Irta Csiky Kálmán. Budapest, 1890. A magyar állam tulajdona. Ára 1 frt 40 kr. — Mindjárt a könyv czime ellen kifogásunk van, a mennyiben két különböző intézet számára írottak van feltüntetve a mű, a melyeknek tanterve és tananyaga is különböző. Próbálna csak meg valami szegény ördög, tanító, tankönyvíró, bezzeg elvernék rajta a port az orsz. közokt. tanács böles bírálói, akik előtt az állami kiadványok szent és sérthetetlenek, valamint egyes protectiós kiadók silányságai is feltétel és kivétel nélkül. Az előttünk fekvő mű kétségtelenül jeles munka, bár bőségénél fogva, miként azt már egyszer megjegyeztük, 3 éves tanfolyamú felekezeti képezdeinkben el nem végezhető; aztán meg a kálvinista ló-

láb is nagyon kirí a »keresztény« szó ortographiájából, s a prot. superintendensek »püspököléséből.« Ezeket leszámítva, tanítók részére használható segédkönyv.

— **A magyar kath. egyházi ének története rövid előadásban.** Irta *Babik József*. Eger, 1890. Érs. lyceumi könyvnyomda. Ára 40 kr. — Az érdekes füzet megérdemli, hogy minden kántor-tanító nemcsak megvegye, hanem el is olvassa azt. A jeles irodalomtört. monographia a legrégebb koru egyházi énekekkel ismerteti meg az olvasót; a XVII. és XVIII. század énekes könyveit érdemlegesen méltatja, mint szintén a jelen század termékeit is. Fel-tűnő, hogy szerző *Bozóki Mihály* maróthi kántor énekes könyvét (1797.) nem méltatja eléggé, holott szakértők nyilatkozata szerint, jelességre nézve valamennyinek fölötte áll. A jeles Bozóki mellett kántoraink többen is buzgólkodtak énekes könyvek kiadásában, akik közül legújabbán *Kapossy György* naki kántor füzetekben folyó »R. k. egyházi énekek« cz. vállalata figyelemre méltó. Szerző az egr-i »*Cécilia*« egyház-zenészetű lap mellett egészen elfeledkezik a »*Kántorok Lapja*« vasvári vállalatáról, mely hallomásunk szerint nem halt meg, csak aluszik, s 3-ik száma legközelebb napvilágot lát. Az újabb termékek közül szerző figyelmébe ajánljuk Csongrádi Lajos énekes könyvét, mely a szőlgyéni r. k. hívek számára készült. A munka végén szerző a halotti búcsúztatókról foglalja össze mindazt röviden, ami e nemben iratott. Örvendünk, hogy fel-fogása a mienkkel megegyező, a mennyiben a sületlen klapandókat izléstelenségét elítéli, s azon több oldalról nyilvánított óhajnak ad kifejezést, vajha egyházi költőink megfelelő halotti búcsúztató versek készítésével a régi slendriánt kiszorítani segítenének, ha már a búcsúztatást, a kántorok mellékjövödelmére való tekintettel, egyáltalában kiirtani nem akarják.

— **A Szent-István-társulat** választmánya a f. évi április hóban tartott ülésében elhatározta, hogy 1891-re oly alakú és beosztású naptárt ad ki, amilyent 1888-ig 27 éven át kiadott. A naptár dr. Winkler József szerkesztése alatt el is készült s már néhány nap mulva megjelenik a könyvpiaczen. Tartalma a következő: 1. Mit mond a kalendáriom-csináló? 2. Lakadalom királyunk házában. 3. Mária (Költemény). 4. Szapáry Gyula gróf (Képpel). 5. A megtért (Elbeszélés). 6. Két új püspök (Steiner, Dessewffy). 7. Az oberammergaui passio-játékok. 8. A Szent-István társulat rövid ismertetése. 9. Ott, ahol a szép Tarna... (Költemény). 10. A Szent-László társulat. 11. A Szent-Vinze egylet. 12. Nagy-Szent Gergely. 13. Kövesdy elbeszélése. 14. Mátyás király az igazságos. 15. A levegő, a felhők s a szél. 16. Szent-Alajos (Költem.) 17. Belopotóczky Kálmán. 18. Gergely Julcsa becsülete. 19. Stanley és Emin (képekkel). 20. Columbus Kristóf (képpel). 21. Elbeszélő költemény. 22. Andrassy Gyula gr. Gyürky Antal. 25. Elbeszélés prózában. 26. A liturgikus rész. 27. A világ folyása. 28. Közegészségi tanácsok a nép részére. 29. Adomák. 30. Gazdasági közlemények. Következnek: Az uralkodó ház. A magyar püspöki kar. A magyar és közös kormány. Kath. egyletek és társulatok. E naptár az 1890-iki tagilletmény egyik részét képezi, de ezen kívül is kapható több ezer példányban, ára 30 kr. — Igen kérjük a n. é. közönséget, sziveskedjék e naptárt tömeges megrendelés által pártolni, hogy a következő évfolyamot még nagyobb terjedelemmel, dúsbabb tartalommal és nagyobb számban bocsáthassuk

közre. — Aki 20 példányt megrendel, 25%-nyi leengedésben részesül. Áldozár uraknak szivesen adunk bizományba utólagos elszámolás és 25%-nyi árleengedés mellett.

— **Stampfel Károly** kir. udvari és akadémiai könyvkereskedőnél *Pozsonyban* megjelentek a következő alkalmas naptárak: *Zsebnaptár* tanítók számára, ára 60 kr. — *Zsebnaptár* tanítónők számára, ára 60 kr. — *Jegyzékkönyvecske* elemi és polgári iskolai tanulók számára, ára 16 kr.

— **Uj zeneművek.** *Rózsavölgyi és Társa* cs. és kir. udvari zeneműkereskedésében Budapesten (Kristóf-tér) megjelent: *Magyar-tót nóták*. Felső magyarországi dalmotivumok után zongorára szabadon átírta s előszóval ellátta *Ábrányi K. I.* füzet. Ára 1 frt 80 kr. — *A pásztorfiú*. Dal. Költeményét és zenéjét szerző *Kuliffay Izabella*. Ára 50 krajczár.

VEGYESEK.

Az orsz. kath. tan. árva- és menedékházra nagyobbára szétküldtük a gyűjtőveket. — Most már csak a serény gyűjtés van hátra. Reméljük a legjobbat!

Egy jó könyv. A belügyminiszterium egy 212 oldalra terjedő könyvet adott ki, melyet a községek közt ingyen fog szétosztatni, hogy a nép a közegészség alapelveivel megismerkedvén, botrányos közegészségi viszonyainkon némileg javítson. A népszerűen írott mű *dr. Osváth Albert* fővárosi orvos tollából került ki, s minthogy első sorban tanítóink vannak hivatva ezzel a népet majdan megismertetni, midőn erre olvasóink becses figyelmét felhívjuk, mutatványul közlünk itt egy részletet belőle, mely egyik legáltalánosabb gyermekbetegséggel foglalkozik. — »A legszokottab járvány nálunk a hideglelés után a *kanyaró*, a *vörös himlő*. Ezt közönségesen gyermekbetegségnek tartják, pedig nem az. Hogy felnőttek ritkán kapják meg, annak oka az, hogy többnyire már kicsiny korában kiállja a legtöbb ember, s öregebb korában nem fogékony e betegségre. És itt jegyezzük meg, hogy a ragadós betegségek története azt bizonyítja, hogy egyes emberek bármennyire kiteszik is magukat a ragadós mérég hatásának, nem esnek bele bizonyos betegségbe. A vörös himlő-mérég iránt majd mindenki fogékony, alig van ember, a ki kisedekorában keresztül nem ment volna rajta. A hiba az, hogy ezt a betegséget, mivel olyan közönséges, a nép nem tekinti súlyosnak, pedig, habár az alatt, míg maga a vörös himlő tart, kevés gyermek hal is bele, mégis igen sok esik annak áldozatául az által, hogy a test nagyon kigyengül utána és sok, különösen gége és tüdőbaj származik belőle. Ez okból nagyon is komoly betegségnek kell tekinteni, s mihelyt valamely gyermeken a mindnyájunk által ismert himlős köhögést észrevesszük, tartsuk azt otthon, s tartsuk benn a szobában legalább három hétig a betegség kiállása után, nehogy előbb kimenvén, társai tőle a bajt megkapják. Ennek a betegségnek a mérge igen hihe-

tően a levegőt fertőzteti meg, s azzal jut más ember testébe. Azért nagyon czélszerű a beteg szobájának levegőjét gyakori szellőztetés által felhigítani. Igen sokszor terjesztője a vörös himlőnek a kisedőv és az iskola, melyeket ha a járvány rohamosan lép fel, be kell mindjárt zárni. A kántor urat pedig arra kérem, hogy minden olyan gyermeket, kitől ugató köhögést hall, azonnal küldjön haza az iskolából, mert nagyon gyanús, nem lesz-e vörös himlős.”

A fővárosi népiskolák fejlődéséről számos érdekes összeállítást találunk a f. v. statisztikai hivatal utolsó két füzetében. A legörvendetesebb mindenesetre az, hogy 1874-ben a fővárosban csak 264 osztályban 234 tanteremben 16.556 tanuló tanult, míg az 1889. év nem kevesebb mint 559 osztályt, 517 tantermet és 32.385 tanulót mutat, vagyis 15 év alatt minden *megkétszereződött*. A fővárosban 1873-ban 55 népiskolában tanítottak s az 1888—89. iskolai év már 93 népiskolát tud fölmutatni. A leányoktatás számaránya is javult, ámbár még mindig sok a kivánni való e tekintetben a főváros lakosságától. Jóllehet a népességben a nők vannak csekély túlsúlyban, 1874-ben 100 fiú mellett a lányok csak 81.5 arányban jártak iskolába, mely szám 1888-ban 87-re javult, de 1889-ben 84.9-re esett vissza. A főváros legnépesebb iskolái voltak a Bezerédi-utcai (Józsefváros) 842 tanulóval és az érsek-utcai (Terézváros) 772 tanulóval. A lipótvárosi külső-váci-úti fiúiskola is 705 tanulóval bírt. Érdekes az a jelenség is, amit az ország általános iskolai statisztikája is mutat, hogy t. i. a *tótok* járattják legjobban gyerekeiket iskolába s a *tót* gyerekek számereje tartja magát, míg a németeké visszaesik. A hitfelekezetek szerint az 1889 évben volt kath. 19,157, ágostai 1499, izraelita 6,574. A fölfelé menő osztályokban a kath. és helyét hitv. gyerekek számaránya fogy, ellenben az ágostaiaké és különösen az izraelitáké növekszik, annak jelensége gyanánt, hogy e két felekezetbeli népesség törekszik legjobban a továbbiskolázásra. Szembeállítva például 1889-ben egyrészt az *első*, másrészt az 5—6-ik népiskolai osztályokat, a katolikusok arányszáma 70.3%-ról 67.7%-ra, a helvétéké 5.3%-ról 4.2%-ra száll le, míg az ágostaiaké 3.6%-ról 4.1%-ra s az izraelitáké 20.2%-ról 23.5%-ra emelkedik. A leánygyerekeket legjobban az izraeliták taníttatják; így az 1889. évben a III. elemi osztályban 100 fiúra esett a katolikusok közt 68, az ágostaiak közt 72, a helvéték közt 55, ellenben az izraeliták közt 120 leány. — Az, a mit most a főváros iskoláira áldoz, jelentékeny. Az 1881. évben még csak 330,029 frt volt az iskola-föntartási költség s 1888-ban már 711,618 frt, a mihez ha a polgári iskolák 239,340 frtnyi s a rajziskolák 31,651 frtnyi költséget hozzáadjuk, az egész folyó iskolai kiadás 982,609 frtra rugott, sőt ehhez adva a 169,800 frt fölbeesült házártékot is, az egész folyó kiadás 1,152,409 frt volt. Ezek szerint minden egyes budapesti lakosra fejenként számítva 2 frt 67 kr. iskolai járulék esik.

Fel nem vett ösztöndíjak. Az orsz. kath.

tan. segélyalap idei közgyűlésének jelentéséből nem csekély meglepetéssel értesültünk mindnyájan arról, hogy több tavaly megszavazott ösztöndíj az illetők által fel nem vételett. Erre nézve egy árvamegyei érdekelt tanító azt írja nekünk, hogy erről soha senki sem értesítette, lapot pedig azon kietlen vidéken nem járthat. Reméljük, hogy a bizottság ezentúl legalább egy lev.-lapon értesíteni fogja az illetőket, s amit már egyszer kifejeztünk, a „Néptanítók Lapja”-ban is közölni fogja a névsort, a mely még Árvamegyében is hozzáférhető.

Ivóvíz a népiskolában. Egészségellenes a falusi népiskolákban divó az a szokás, hogy a tanító dézsában állítja be a vizet az iskolaszobába, mellé tesz egy nádszálat, melynek segítségével isznak a gyermekek. Már egy fokkal magasabban áll e tekintetben az az iskola, hol korsók vagy bádókancsókban tartják az ivóvizet, azonban ezek mind egyike nemcsak meg nem gátolja, hanem terjeszti a különböző betegségeket. Ennek meggátlása a hatóságok feladata s e feladat megoldásának eszközt mutatta be Oláh Gyula a tanszerkiállításon, mely egy Chamberland-Pasteur-féle szűrővel kombinált víztartó-készülék.

Szentképecskéket, rózsafüzéreket, érmecskéket és más apró devotionaliákat dús választékban és jutányos áron kaphatni Weisz Frigyes norinbergi- és diszműárúk üzletében, Budapesten. IV. ker., kecskeméti-utca 12. sz. — Részletes árjegyzék és kívánatra nagyobb választék mindenféleből bérmentesen küldetik.

Tanügyi tájékoztató.

— **Sárffy Ödön** pest-vadkertli kántortanító 25 éves kitanítói jubileumát ünneplé mult hó 21-én, mely napon a tankerületi tanítószög is tartá gyűlését. A jubilans kitanító osztatlan közbecsülésnek örvend úgy az intelligencia mint a papság, tanítószög és a felekezetteliek is. Érje meg jó egészségben az 50 éves jubileumot is! — **A csesznek és bakony-szombathelyi** esp. kerületek r. kath. tanítóegylete szeptember 18-án d. e. 9 órakor Oszlopon, — a veszprém-egyházmegyei r. kath. tanítóegylet **keszthelyi és sümegi** egyesült köre pedig szept. 25-én d. e. 10 órakor tartja rendes közgyűlését Szent-Gróthon. — **A kath. hitoktatási segély** tárgyában a f. v. törvényhatóságának ama határozatát, hogy a hitoktatási segély 23,000 frtról ez évi szeptember hó elsejétől kezdve 31,000 frtra fölemelje, a belügyminiszter jóváhagyta. — **Tanítók háza.** Az »Eötvös-alap« közp. gyűjtőbizottság idei közgyűlése alkalmával egy Budapesten építendő »Tanítók háza« eszméjének kivitele vetetett fel, melyre adakozások is történtek. Az épület célja lenne a fővárosban tanuló tanítók gyermekeinek ingyen lakást nyújtani. — **A nagyváradi** kir. róm. kath. férfiképezdénél az ösi tanképesítő vizsgálat írásbeli része szept. 23. és 24-én, a szóbeli 25-én és a következő napokon fog megtartatni.

Alapítottott
1880.

HAJÓS EDE és TÁRSA.

Alapítottott
1880.

Papirkereskedés Budapest, Károly-körút 24.

Irkák.

100 drb 1 kros irkák	— 60
100 „ 1 „ finomabb papirból	— 70
100 „ 2 „ füzetek	1.50
100 „ 3 „ „	2.40
100 „ 5 „ „	3.80

Vizsga-lapok igen jó papirból, 100 drb 6 kr., iskolai rajz- és írószerek nagy választékban.

Írószerek.

1 doboz toll 144 drb	— 30— 1.20
1 tuczat tollszár	— 6— 50
1 font peesétviasz jó minőségű	— 34
1 liter finom fekete tinta	— 50
1 üv. vörös, kék, zöld v. más szín. tinta — 10— 20	
1 üveg vegy. tinta	— 30
1 csomag 1/2 kilós porzó fekete	— 6
Itató papírok legjobb minőségűek. Téntapor. Itató hengerek és deszkák 25 krtól följebb.	
1 tuczat írón Hartmuth fehér fában	— 10
1 tuczat írón ezedrusfából 18, 24, 36 és — 55	
1 „ „ Hartm. 8-szögl. ezüst nyom. — 48	
1 „ „ Hartm. legfinomabb 6-szögl. — 70	
1 „ „ Faber-fele minden számban 1.—	
Ké: vörös és egyéb színű írónok tuczatonként jó minőségben 48 krtól feljebb.	

Árjegyzék-kivonat.

500 iv szürke fogalmi papir közép 7/10 s. B.	1.30
500 „ „ „ „ „ vastag 7/10 s. D.	1.70
500 iv fehér finom irodai sima vagy bordás 5/10 g. s. b.	2.50
500 iv fehér irodai finom 3/10 g. s. c.	3.80
250 iv legfinomabb miniszterp. 1/10 s. e. f.	3.50

Borítékok.

1000 drb vékony okmányb. 46 H. világos	2.50
1000 „ vastag kékes 46 B. C.	3.—
1000 „ igen erős sárgás barna okmányboríték 46 A. P.	3.50
1000 iv finom hiv. nagyalaku levélp. sima	8.—
1000 drb 4-r. boríték vastag kékes 44 B. C.	2.40
1000 drb 4-r. finom fehér boríték 218 sz.	4 50
1000 drb 4r. igen finom vastag 418 sz.	6.60

Levélpapírok.

1000 drb rendes 8-r. levélpapír, vonalzott, koczkás vagy sima	3.— — 6.—
1000 drb 8-r. levélborít. fentihez 2.50 — 5.—	
1 doboz finom levélp. borítékkal 50—50 — 40	
1 „ finomabb 50—50 — 50	
1 „ legfinomabb Marg. Mill 50—50 1.20	
1 „ legfin. nagyobb forma 50—50 1.20	

Kö- és könyvnyomdai munkák, u. m. bélyegzők csinosan és jutányosan készíttetnek.

Kívánatra minták bérmentve küldetnek.

Ifj. NAGEL OTTO

Könyvkereskedése. Budapest, Muzeum-körút, a nemzeti színház bérházában.

A nm. vall. és közokt. m. kir. ministerium által 21.452 sz. alatt általánosan engedélyezve:
Magyarország története. Hatodik kiadás. Az elemi iskolák V. oszt. számára, írta BARNA J. Ára 30 kr.
Írályképző. Ipariskolák számára, írta KUGLER JÁNOS. főv. elemi és iparisk. tanító. Ára füzve 1 frt 50 kr, kötve 1 frt 60 kr.
Verses egészségi, erkölcsi és illemszabályok. Írta: RUTTKAY SÁNDOR. A nm. vall. és közokt. m. kir. ministerium a Budapest fővárosi tanácsa által, elemi iskoláknak bevezetésül ajánlva. Ára . . . 6 kr.
Módszeres tornatanítás. I. Népiskolai tornagyakorlatok, írták HORVÁTH F. és JUHÁSZ GY. Ára 40 kr.
Népiskolai földrajz. Írta: BARNA J. fővárosi tanító. I. rész a népiskolák VI. osztálya számára. Kemény kötésben ára 20 kr.
Népiskolai földrajz. Írta: BARNA J. főv. tanító, II. r. a népisk. V. oszt. számára. Kemény köt. ára 20 kr.
Népiskolai földrajz. Írta: BARNA J. fővárosi tanító, III. rész a népiskolák VI. osztálya számára. Kemény kötésben ára 20 kr.
Magyarország története párhuzamosan alkotmányunk vázlatával és a főbb világesemények függelékével az újabb ministeri tanterv alapján, írta: BARNA J. főv. tanító. Ötödik kiadás. Kemény köt. 30 kr.

Népiskolai számtan. II. rész, a népiskolák III. osztálya számára. Írták: VIRÁG JÓZSEF és WALTER K. főv. tanítók Kemény kötésben ára 40 kr.
Népiskolai számtan. III. rész, a népiskolák IV. osztálya számára. Írták: VIRÁG JÓZSEF és WALTER K. főv. tanítók Kemény kötésben ára 20 kr.
Népiskolai számtan. IV. rész, a népisk. V. és IV. oszt. számára. Írták: VIRÁG J. és WALTER K. főv. tanítók. Kemény kötésben ára 40 kr.
Az egyenletek megfejtése népszerű modorban. Írta: SCHWARZ M. állami tanító, a népiskolák V., VI. osztályai és polgári iskolák számára 40 kr.
Leitfaden zum richtigen Denken, Sprechen und Schreiben, írta: FLESCHE M. főv. tanító. I. Theil, für die unteren Jahrgänge der Volksschule. Második kiadás. Kemény kötésben ára 30 kr.
Leitfaden zum richtigen Denken, Sprechen und Schreiben, írta: FLESCHE M. főv. tanító. II. Theil, für die oberen Jahrgänge der Volksschule. Kemény kötésben ára 30 kr.
Bevezetés végett fenti művekből kívánatra tiszteletpéldányt ingyen, bérmentve küldök
Az itt elsoroltakon kívül **valamennyi** iskolakönyvek általam jutányos áron beszerezhetők. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

Kimerítő könyvárjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve

Budapest, 1890. Nyomatott Buschmann F.-nél (Harisch-bazár).